

's-Gravenhage, 18 april 1975.

EMERGO tot zaterdag 19 april 1975, 11.00 uur

DE GEMAAKTE VERHOORING VAN HET DS'70-CONGRES TE GOUDA OP ZATERDAG
19 APRIL 1975 DOOR HRS. G. ABMA, VOORZITTER AD INTERIM

Waarde partijvrienden en belangstellenden,

In deze voor onze partij toch wel iet wat bijzondere constellatie is het mij een eer u allen een hartelijk welkom toe te roepen. Dames en heren, wij zijn vandaag naar Gouda, naar ons congres getrokken om onze genegenheid en onze trouw uiting te geven jegens het politieke beleid van onze Tweede Kamerfractie en jegens onze partij in het algemeen. De situatie in onze partij is op dit moment wel wat anders dan velen, naar ik aanneem de meesten van ons, hebben gehoopt en hebben verwacht. Wij betreuren de gang van zaken in de afgelopen maanden, waarbij sommige leden onze Tweede Kamerfractie hebben gemeend te moeten verlaten. Wij betreuren niet minder, dat anderen het hoofdbestuur tussentijds hebben verlaten. Ik heb er nogmaals behoefte aan te zeggen, zoals ik ook in het laatste nummer van Politiek Bulletin mocht doen, weinig of geen politieke redenen te hebben vernomen tijdens de discussies over de gerezen moeilijkheden. Het is toch onlogisch, hoe begrijpelijk en menselijk op zich ook, dat een politieke partij, die zich bij uitstek beijvert voor een nuchtere en op daadkracht geïnspireerde politiek, door strikt emotionele beweegredenen in opspraak geraakt. Waar het ons, dat wil zeggen het zittende bestuur, toelijkt zijn er mogelijkheden de huidige geschillen in onze partij bij te leggen en ik spreek graag de hoop uit voor het nieuw te kiezen hoofdbestuur, dat het een nieuwe periode van integratie en éénstemmigheid tegemoet mag gaan.

Wij moeten niet blind zijn voor de toekomst. Grote problemen vanaf werkloosheid en bewapening tot aan bestuurlijke decentralisatie en gewestvorming, om enkele te noemen, staan voor ons. Er moet politiek bedreven worden. Er moet bestuurd worden en problemen opgelost. In een grotendeels door polarisatie en stemmingmakerij verziekt klimaat dreigt ons land zich te verliezen in politiekmakerij en het oplossen van grote problemen te vergeten, of er slechts een tijdelijk soulaas voor te bieden. De bestaande partijen wekken meer de indruk hun bestaan als doel op zichzelf te zien, dan als middel voor het oplossen van maatschappelijke problemen. En de kiezer wordt van hier naar daar, van het kastje naar de muur gestuurd, of verliest zich in een eindeloze trouw aan de eens gekozen partij, zonder er zichzelf of de partij van zijn traditie nog in te herkennen. Dit geschipper van de thans heersende partijen, het breken van hun verkiezingsbeloften, het van twee wallen willen eten (zowel van die van de regering, als van die van de oppositie), het overleveren van de partij aan met de mond beleden radicalismen door lieden zonder maatschappelijke verantwoordelijkheid, dreigt een vervreemding van velen van de politiek te bewerken. En van de politiek vervreemde burgers worden nu eenmaal, of je dit nastreeft of niet, stormrijp gemaakt voor de diktatuur.

Dames en heren partijvrienden, waar staat onze partij?
DS'70 is opgericht toen een aantal ontbindingsverschijnselen in de Nederlandse politiek zich reeds kenbaar maakten. De naar traditie ideeën-arme VVD zat stevig in het Kabinet en leek het liefst de zaken op hun beloop te laten, min of meer in de geest van: als je de ogen er maar voor sluit, los je de problemen het snelste en gemakkelijkste op, als het ware: problemen die je niet ziet, zijn er ook niet.

Ik geloof niet dat deze wijze van politiek voeren de leden en kiezers van onze partij aanspreekt. Wat wij hier missen is een besef van maatschappelijke verantwoordelijkheid, dat elke burger heeft. Niet zozeer uit een vrijblijvende bemoeizucht, maar omdat ook al bemoeit hij of zij zich niet met de politiek, de politiek zich om den drommel wel met hem of haar bemoeit. Maar de maatschappelijk zwakkeren merken ook dit nu eenmaal in de regel eerder, sterker, dan zij die hoger op de maatschappelijke ladder staan. Ik heb er geen behoefte aan in de plaatsbepaling van onze partij jegens de VVD mee te doen aan het verketterende, vrijblijvende polariseren, om aldus doemde met holle frases en verdachtmakingen het eigen gore straatje te proberen schoon te veegen.

De VVD is kapitalistisch? Welnu, wij menen, dat in Nederland het kapitalisme door sociale wetgeving en door voortdurend regeringsingrijpen en -toezicht verzacht is en dat er op dit moment geen volwaardig alternatief voor bestaat. Wel kan de onderneming, vooral de grote, meer vergemeenschappelijkt worden. En er is de noodzaak tot een voortdurend bijstellen van het vrije kapitalistische mechanisme. Maar wij weigeren het tot een scheldwoord te maken, of het in te ruilen, - zeker niet voor het staatskapitalisme met zijn politieke en geestelijke onvrijheid en dwang van het communisme.

In Amsterdam bestaan PvdA en CPN het een historische volksbuurt plat te rammen, - nota bene een links-program-college, dat nu eens niet de anderen de schuld van bedreven wandaden kan geven, maar zelfs nu krijgt van hun partijgenoten in KRO's Brandpunt wie de schuld? Juist, het kapitalisme! Als kapitalisme een mijnheer was, kon hij veel processen winnen wegens laster en aantasting van eer en goede naam.

Ook het scheldwoord conservatief zal men hier niet horen. Ik weet dat men vandaag den dag beter tering kan hebben, dan conservatief genoemd worden, merkte na wereldoorlog I een politicus op en thans lijkt het voor velen niet anders. Maar verworvenheden als vrijheid, cultuur, onderwijs van kwaliteit en vele andere gegevenheden zijn ons te dierbaar om ze door schreeuwers en geestelijke barbaren op deschroothoop van de geschiedenis te laten weggooiden.

Laten wij de moed hebben voor deze waarden conservatief te zijn en willen heten. Maar de bedreigingen zijn groot en de verdachtmakingen niet minder, zoals ook onze partij heeft moeten merken.

Dreigt de ene partij te verzakelijken, andere gaan op in en mogelijk onder door frasen en hol woordgeschetter, waarbij de zaken en de realiteit totaal uit het oog worden verloren. Het is naar ik naar meen, vooral deze wijze van politiek bedrijven, die velen van ons tegenstaat bij de zich links noemende partijen.

DS'70 is ontstaan toen de grootste en als enige serieus te nemen sociaal-democratische partij zichzelf uitsloot van regeringsdeelname. Het was toen en het is nu nog sterker duidelijk, dat de bedoelde motie een proefballonnetje was voor enkele machtsbeluste lieden om zich aanhang onder de arbeiders te verzekeren. Maar redelijk en links-denkend Nederland heeft zich toen voor een bepaald deel laten spannen voor het karretje van deze opgewonden frasen-makers en daarmee de gezonde politieke ontwikkeling geblokkeerd. Ons vertrouwen in het democratisch-socialisme, zoals zich dat doet kennen via de partij van de arbeid is daarmee geschokt. En de vrees zit bij ons diep, dat deze partij - op zich met veel redelijk denkende mensen, puttend uit diepe sociale kennis, ideeën en beweging - opnieuw een prooi en willoos slachtoffer zal worden van theoretiserende en moralistische groepen, wanneer daar de gelegenheid toe zich voordoet. Ik hoef hier niet in te gaan op het gebeurde en beslotene tijdens het laatste congres van deze partij. Maar wel wordt duidelijk: óf de PvdA treedt binnen korte tijd uit de NAVO en laat daarmee 's werelds vrede en veiligheid voor wat zij is, ten gerieve van eigen theoriën en ideologisch geredeneer, óf de PvdA is constant bezig de kiezers op te hitsen om ze daarna met een kluitje het riet in te sturen, zonder zich aan beloften of congres-uitspraken te storen. Dat hiermee de politieke vervreemding oprijst, welke ik zojuist noemde, die de kiezers weerloos maakt tegenover gemarchandeerd met onze democratische instellingen en tegenover

democratie helemaal is duidelijk.

Want radicalisme is spelen met vuur, juist in een wereld die van dictaturen aan elkaar hangt; de historie leert naar wij aannemen niet te vergeefs: wie wind zaait, zal storm oogsten.

Het spelen met woorden, de kiezers een gouden toekomst voorhouden en daarbij het heden met de werkloosheid, de studentenstops, de vervuiling van lucht, water en bodem, enz. enz. vergeten, is niet alleen een politiek onwaardige, maar vooral een voor onze democratie gevaarlijke ontwikkeling. Het socialisme is voor velen van ons een dierbare zaak en een dierbaar woord, het is bekend en het mag gezegd. Anderen, die er niet van jongs af mee zijn opgegroeid, beschouwen het als een vorige eeuw's, in elk geval als een vooroorlogs begrip, dat niet hen inspireert anno 1975. Maar ook voor hen, zij het dat zij met het woord moeilijk kunnen werken, is de zaak waarvoor het woord socialisme in zijn democratische betekenis staat - hoe ook bezoedeld door politieke praktijken van de laatste jaren - een inspirerend gegeven, waaruit vele uiterst waardevolle nieuwe ideeën in de politieke praktijk zijn verwerkelijkt. Maar nogmaals het rethorische, het verbalisme, de frasen en het holle woord dreigen goede ideeën en een redelijk, met de eisen van de praktijk rekening houdend beleid te overwoekeren. Getuige bijvoorbeeld de moeilijkheden welke juist ministers als Van der Stoep en Vredeling van hun eigen partijgenoten plegen te ondervinden.

De woorden rechts en links heeft onze partij afgewezen om tot een zinvolle politieke plaatsbepaling van zichzelf te geraken.

Een leerlinge vroeg mij vorige week: 'of je het niet altijd met links eens kon zijn en toch progressief?' Zij hechte aan dit woord progressief, maar zag kennelijk in, dat rechts en links de wezenlijke scheidslijnen in de politiek niet altijd aanduiden. Welnu, wij zijn progressief zonder het verbale, zonder het dogmatische, het vrijblijvende getheoretiseer, het luchtflitsgerige en hemelbestormende van hen, die dit woord en de zaak voor zichzelf alleen proberen te monopoliseren. Ondanks de aantijgingen ook van bepaalde massamedia, die ons graag rechts van Boerenpartij en SGP willen situeren.

Waar staan wij?

Aanduidingen als midden-, of centumpartij zijn momenteel slecht in de markt, als zijnde iets zweverigs en onbestemds. Wij menen echter, dat veel duidelijkheid en beweerd kiezersrespekt illusie is, welke men de kiezers niet gelijk een hond een worst mag voorhouden, omdat dit alleen frustratie en teleurstelling verwekt. De belofde zegeningen van linkse program-colleges en van bijvoorbeeld Keerpunt '72 zijn de kiezers onthouden. Het slaat om in het tegendeel nu men de dienst zelf moet maken en de rampen niet kan afschrijven op anderen. Betekent dit dan dat wij DS'70 ons bij voorbaat gewonnen geven aan een toekomstig CDA. Ik geloof, dat de nuchtere, minder met holle woorden en loze beloften werkende wijze van politiek beoefenen, zoals die bij de confessionele partijen gebruikelijk is, ons aanspreekt. Een gerichte en meer met de zaken overeenkomend woordgebruik beschouwen wij als een voordeel. En natuurlijk niet alleen dit, maar ook het rekening houden met in de concrete politiek de eisen en zorgen van verschillende groepen in de maatschappij, dus geen klassen-politiek en de zeer speciale eisen van de buitenlandse politiek doen ons vaak dichter bij deze partijen staan, dan bij de linkse vier (inclusief de CPN). Wij missen erin echter vaak het geïnspireerde, de zorg voor de toekomst, de ijver om vernieuwingen met kracht en overtuiging door te zetten. Er is gezegd, dat KVP-ers die niet het confessionele karakter van de te vormen éénheidspartij willen benschalen, bezig zijn met een andere partij. Het is duidelijk, dat als de confessionelen het confessionele karakter van de éénheidspartij handhaven, samengaan van hen en ons bij voorbaat uitgesloten is. Hoezeer ook wij overtuigd zijn van de verbanden tussen godsdienstige

gezindheid en politiek, wij hebben nu eenmaal partijvorming op geloofs-basis afgewezen. In een open partij, mogelijk federatief opgebouwd, tussen Partij van de Arbeid en VVD in, zullen velen van ons zich m.i. kunnen vinden. Hierbij zou onze eigen partij DS'70 een eigen inbreng kunnen hebben, als zoutend zout, - moderner, idealistischer, opener jegens vernieuwingen en de eisen van de toekomst als in deze kringen veelal gebruikelijk is.

Het is, dames en heren partijvrienden, echt niet, dat ik onze partij ten koste van alles wil handhaven, bijvoorbeeld als doel op zich en niet als middel, maar ik heb bij de poging tot politieke plaatsbepaling nu eenmaal niet om onze partij DS'70 heen gekund. Deze geeft namelijk op beslissende momenten en op wezenlijke punten in sfeer en in beleid dat extra dat de andere partijen voor ons besef missen. Het verdwijnen van onze partij zou dan ook ons politiek dakloos maken en een werkelijk gemis betekenen. Het is gezegd, juist ook de laatste weken, ik zou het opnieuw willen zeggen: laten wij ons dat goed bewust zijn, er zou een gat, een lege plek in ons geestelijk leven vallen. Dit betekent niet, dat wij de ogen sluiten voor tekorten, die DS'70 de afgelopen periode heeft getoond. Er is veel vergaderd, veel aan commissies e.d. ingesteld, er is weinig uitgekomen. Vorige week vroeg nog iemand hoe het staat met ons begin-selprogramma en men zou naar meer kunnen vragen. Wij hebben moeite met het politieke spel, ook al willen wij niet vervallen tot de vrijblijvende woordfietsserij en tot het sinistere van hen, die anderen de schuld overal van geven en zelf hun verkiezingsbeloften verbreken, deze moeten verbreken, omdat ze de kiezers - willens en wetens? - onwenselijke en overvulbare beloften hebben gedaan. Toch moeten wij meer oog hebben voor de zeer bijzondere eisen, die het politieke handwerk in de praktijk, nu eenmaal stelt. Wij moeten niet in de fout vervallen teveel naar binnen, naar onszelf, te staren. De aktualiteit heeft onze aandacht nodig en wij moeten er voor waken geen politieke hobby-club te worden, die heeft men al genoeg in ons goede land, ook grote, veel te grote. DS'70 beschouwt geen enkele partij als doel in zichzelf, maar als middel om op een bepaalde wijze en in een bepaalde politieke sfeer van handelen te komen tot zekere politieke beslissingen. Er zijn op dit thema vele variaties mogelijk; wij menen, in onze partij juist al die combinaties te hebben gevonden, die naar onze mening nodig zijn en die wij naar onze eigen aard en geestelijke traditie behoeven. Daarom is deze partij ons dierbaar en waardevol. Maar natuurlijk, dames en heren partijvrienden, wij staan open voor samenwerking. Open voor samenwerking met iedereen, die niet vrijblijvend en enkel in woorden, maar inhoudelijk en serieus de vereiste veranderingen in de maatschappij nastreeft en niet enkel voor uiterst korte termijn toekomst-problemen aarvat. Er zijn kontakten tussen onze partij en het PLAK. Niemand weet wat er uit voort komt, zoals ook niemand weet, hoe de partijformatie in Nederland zich gaat ontwikkelen. Wel wil ik stellen me niet te kunnen verbeelden, dat het spel van polarisatie, zoals PvdA en VVD dat een aantal jaren bedrijven, eindeloos doorgaat. Wiegel weet zo weinig en zijn partij draagt zo weinig bij tot een inspirerende aanpak. Ook zullen de kiezers doorkrijgen, denk je dan, dat de fop-speen met zoete beloften, die de linkse vier als een worst de hond, de kiezers, voorhouden, niet meer dan een zoethouder is, dat de werkelijke aanraking in de harde werkelijkheid van de politieke praktijk, in zaken als bouwteideid, ruimtelijk ordening, werkloosheidsbestrijding, geen zoetheid bevat, maar leeg en hol is en in andere ernstige zaken als oorlog en vrede uiterst zwaar vergif bevatten. Dit spelen op de goedkoopste sentimenten bij de kiezers kan niet eindeloos doorgaan.

DS'70 staat open voor samenwerking en als er scheidslijnen gaan lopen tussen een politiek van vage, valse beloften en een politiek van open ogen voor de werkelijkheid, met eerlijke methoden, is er voor wat wij van DS'70 voorstaan een nieuwe kans. Dan zit het er in, dat groepen vanaf VVD en confessionele partijen tot aan groepen uit PvdA en PPR samen zullen komen en elkaar zullen vinden. Wij voelen ons nu van die groepering een voorbode. Dan kan er iets zeer moois groeien, dames en heren partijvrienden.

Maar daarvoor is het wel nodig, dat wij nu vol overtuiging, met hartstocht en in ééndracht staan voor wat wij wilden vanaf het begin in 1970. Wij moeten nu niet, nu onze partij bepaalde moeilijkheden heeft te overwinnen, verzaken en de moed opgeven. Integendeel! Wij zetten de schouders onder het werk, juist nu en laat ons als één man achter het straks te kiezen nieuwe bestuur en achter de nieuwe fractie staan.

Reaktionairen van rechts en links wachten op ons in elkaar vallen. Wij moeten nu doen wat wij kunnen, opdat wij mogen zeggen, het heeft aan óns niet gelegen.